

COLECTIE COORDONATĂ DE
MAGDALENA MÂRCULESCU

Povestea noului nume

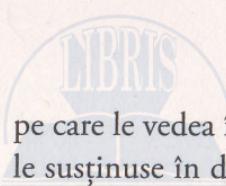

Tineretea

În primăvara anului 1966, Lila, într-o stare de mare agitație, mi-a încredințat o cutie de metal care conținea opt caiete. A spus că nu le mai putea ține în casă, se temea că soțul o să i le citească. Am luat cutia fără prea multe comentarii, cu excepția câtorva aluzii ironice la prea multă sfoară cu care o legase strâns. În perioada aceea, relația dintre noi era foarte proastă, dar părea că numai eu o consideram aşa. Ea, în rarele dăți când ne vedeam, nu manifesta nicio stânjeneală, era afectuoasă, nu i se întâmpla niciodată să-i scape un cuvânt ostil.

Când mi-a cerut să jur că nu voi deschide cutia din niciun motiv, am jurat. Dar cum m-am urcat în tren am desfăcut sfoara, am scos caietele și am început să citesc. Nu era un jurnal, chiar dacă apăreau acolo întâmplări detaliate ale vieții ei, începând cu sfârșitul claselor primare. Părea mai curând dovada unei îndârjite autodiscipline de a scrie. Erau multe descrieri: o ramură de copac, lacurile, o piatră, o frunză cu nervurile albe, oalele din casă, diferitele piese ale mașinii de cafea, vasul cu jăratic, cărbunele și mangalul, o hartă amănunțită a curții, șoseaua, scheletul de fier ruginit de dincolo de lacuri, parculețul și biserică, tăiera vegetației din spatele căii ferate, blocurile noi, casa părintilor, uneltele folosite de tatăl și fratele ei ca să repară încăltămîntea, gesturile lor când munceau, culorile mai ales, culorile fiecărui lucru în diferite momente ale zilei. Dar nu erau doar pagini descriptive. Apăreau cuvinte izolate în dialect și în italiană, uneori cuprinse într-un cerc, fără comentarii. Si exerciții de traducere în latină și în greacă. Si pasaje întregi în engleză despre prăvăliile din cartier, despre mărfuri, despre căruța plină ochi cu fructe și legume pe care Enzo Scanno o muta de pe o stradă pe alta în fiecare zi, ținând măgarul de căpăstru. Si multe considerații despre cărțile pe care le ctea, despre filmele

pe care le vedea în sala preotului. și multe dintre ideile pe care le susținuse în discuțiile cu Pasquale, în pălăvrăgelile noastre. Bineînțeles, desfășurarea nu avea continuitate, dar fiecare lucru ferecat de Lila în scris căpăta o relevanță, astfel că nici în paginile scrise când avea unsprezece sau doisprezece ani n-am găsit niciun rând care să sună infantil.

De obicei, frazele erau de o precizie extremă, punctuația foarte îngrijită, caligrafia elegantă ca aceea pe care ne-o predase învățătoarea Oliviero. Dar uneori Lila, ca și cum un drog i-ar fi inundat venele, părea că nu face față ordinii pe care și-o impusese. Atunci totul devinea obositor, frazele căpătau un ritm foarte agitat, punctuația dispărerea. În general, în scurt timp își regăsea un ritm relaxat, clar. Dar se putea întâmpla și să se întrerupă brusc și să umple restul paginii cu desene de copaci răsuciți, munți gheboși și fumegânzi, chipuri amenințătoare. Pe mine m-au fascinat atât ordinea, cât și dezordinea și, cu cât am citit mai mult, cu atât m-am simțit mai înșelată. Cât exercițiu era în spatele scrisorii pe care mi-o trimisese la Ischia cu ani în urmă: de aceea era atât de bine scrisă. Am pus la loc totul în cutie, promițându-mi din nou să nu-mi mai bag nasul.

Dar am cedat repede, caietele emanau forță de seducție pe care Lila o răspândea în jur încă de mică. Vorbise despre cartier, rude, frații Solara, Stefano, fiecare persoană sau lucru cu o precizie nemiloasă. Ce să spun despre libertatea pe care și-o luase cu mine? Cu ce spuneam, cu ce gândeam, cu persoanele pe care le iubeam, chiar cu aspectul meu fizic. Fixase momente decisive pentru ea fără să-i pese de nimic și de nimeni. Iată foarte clară plăcerea pe care o simțise când, la zece ani, scrisese povestioara aceea a ei, *La fata blu*. Iată cu tot atâta claritate cât suferise pentru că învățătoarea noastră Oliviero nu binevoise să spună un singur cuvânt despre povestea aceea, ba dimpotrivă, o ignorase. Iată suferința și furia pentru că eu mersesem la școala medie fără să-mi pese de ea, abandonând-o. Iată entuziasmul cu

care învățase să fie cizmăreasă și sentimentul de revanșă care o incitase să creeze pantofi noi și placerea de a realiza prima pereche de încălțăminte împreună cu fratele ei, Rino. Iată durerea din momentul în care Fernando, tatăl ei, spusese că pantofii nu erau bine făcuți. Erau de toate în paginile acelea, dar în special ura față de frații Solara, determinarea teribilă cu care respinsese iubirea celui mai mare dintre ei, Marcello, și momentul în care hotărâse să se logodească în schimb cu blândul Stefano Carracci, mezelarul, care din dragoste voise să cumpere prima pereche de pantofi realizată de ea, jurând că o va păstra pentru totdeauna. Ah, momentul frumos când, la cincisprezece ani, se simțise o domniță bogată și elegantă, la brațul logodnicului care, numai pentru că o iubea, investise mulți bani în fabrica de încălțăminte a tatălui și fratelui ei, fabrica de încălțăminte Cerullo. Și câtă satisfacție simțise: pantofii imaginați de ea în mare parte realizați, o casă în noul cartier, căsătoria la șaisprezece ani. Și ce somptuoasă petrecere de nuntă urmase, cât se simțise de fericită. Apoi Marcello Solara, împreună cu fratele lui, Michele, apăruse în toiul petrecerii încălțat chiar cu pantofii la care soțul ei spusese că ține mult. Soțul ei. Cu ce fel de bărbat se căsătorise? Acum, când totul se terminase, o să-și smulgă față prefăcută arătându-i-o pe cea oribil de adevărată? Întrebări, și faptele fără spoilele săraciei noastre. M-am dedicat mult acelor pagini, zile și săptămâni la rând. Le-am studiat, am ajuns să învăț pe din afară fragmentele care-mi plăceau, pe cele care mă entuziasmau, pe cele care mă hipnotizau, pe cele care mă umileau. În spatele firescului lor era cu siguranță un artificiu, dar n-am știut să descopăr care.

În cele din urmă, într-o seară de noiembrie, exasperată, am ieșit luând după mine cutia. Nu mai rezistam să-o simt pe Lila copleșindu-mă chiar și acum, când eram foarte respectată, chiar și acum, când aveam o viață în afara orașului Napoli. M-am oprit pe podul Solferino să privesc luminile filtrate de o

pâclă geroasă. Am aşezat cutia pe parapet, am împins-o ușor, puțin câte puțin, până când a căzut în râu, de parcă era ea, Lila în persoană, căzând, cu gândurile ei, cuvintele, răutatea cu care reacționa la violență cu violență, modul ei de a pune stăpânire pe mine cum făcea cu orice persoană sau lucru, sau eveniment, sau învățătură cu care abia intra în contact: cărțile și pantofii, blândețea și violența, căsătoria și noaptea nunții, întoarcerea în cartier în noul rol de doamna Raffaella Carracci.

2 .

Nu-mi venea să cred că Stefano, atât de amabil, atât de îndrăgostit, îi dăruise lui Marcello Solaro semnul Lilei fetiță, amprenta efortului ei asupra pantofilor pe care ea îi născocise.

Am uitat de Alfonso și de Marisa care, așezați la masă, vorbeau între ei cu ochi scânteietori. N-am mai fost atentă la râsetele mamei mele bete. Au pălit muzica, vocea cântărețului, perechile care dansau, Antonio care ieșise pe terasă și, copleșit de gelozie, stătea dincolo de ușa vitrată privind orașul violaceu, marea. S-a estompat chiar și imaginea lui Nino care tocmai părăsise sala ca un arhanghel fără vestitori. Acum o vedeam doar pe Lila care vorbea surescită la urechea lui Stefano, ea foarte palidă în rochia de mireasă, el fără să zâmbească. Stânjeneala i se întindea de la frunte până la ochi ca o mască albicioasă de carnaval pe chipul aprins. Ce se întâmpla, ce s-ar fi întâmplat? Prietenă mea își trăgea soțul de braț cu ambele mâini. Trăgea cu toată puterea și eu, care o cunoșteam bine, simțeam că, dacă ar fi putut, i l-ar fi smuls și ar fi traversat sala ținându-l deasupra capului. Sângele ar fi picurat continuu pe trenă și s-ar fi folosit de braț ca de o măciucă sau o falcă pentru a-i sparge fața lui Marcello cu o lovitură trasă bine. Ah, da, ar fi făcut-o, iar la gândul asta inima îmi bătea furioasă și gâțul mi se usca. Apoi

le-ar fi scos ochii celor doi bărbați, le-ar fi smuls carnea de pe oasele feței, i-ar fi mușcat. Da, da, am simțit că voi am, voi am să se întâmpile asta. Sfârșitul iubirii și al acelei petreceri insuportabile, fără îmbrățișări într-un pat din Amalfi. Să desființăm pe dată toate lucrurile și oamenii din cartier, să facem măcel cu ei, să fugim, eu și Lila, să mergem să trăim departe, coborând împreună cu veselă risipire toate treptele abjecției, singure, în orașe necunoscute. Mi s-a părut sfârșitul potrivit pentru ziua aceea. Dacă nimic nu ne putea salva, nici banii, nici un trup de bărbat și nici măcar studiul, era mai bine să distrugem totul imediat. În pieptul meu am simțit cum se intensifică furia ei, o forță care era și nu era a mea în același timp, care m-a umplut de placerea de a mă pierde. Mi-am dorit ca forța aceea să se reverse în toate direcțiile. Dar mi-am dat seama că mă și speria. Am înțeles abia pe urmă că știau să fiu în mod calm nefericită numai pentru că sunt incapabilă de reacții violente, mă tem de ele, prefer să rămân nemîșcată și să devin ranchiunoasă. Lila nu. Când și-a părăsit locul, s-a ridicat cu o asemenea hotărâre, încât a zguduit masa, tacâmurile din farfuriile murdare, a răsturnat un pahar. În timp ce Stefano se grăbea mecanic să opreasă limba de vin care curgea spre rochia doamnei Solara, ea a ieșit cu pas sprinten pe o ușă laterală, trăgând de rochie de fiecare dată când se împiedica în ea.

M-am gândit să alerg după ea, să-o strâng de mâna, să-i șoptesc hai, hai să plecăm de aici. Dar nu m-am mișcat. S-a mișcat Stefano care, după o clipă de ezitare, a ajuns-o din urmă, trecând printre perechile care dansau.

Am privit în jur. Își dăduseră toti seama că ceva o contrariase pe mireasă. Dar Marcello continua să trăncănească în mod complice cu Rino, ca și cum ar fi fost normal să aibă în picioare pantofii aceia. Nu încetau toasturile din ce în ce mai obscene ale negustorului de metale. Cei care simțeau că se află jos în ierarhia meselor și a invitațiilor continuau cu greu să accepte

În seara aceea a început lunga, frământata perioadă care a dus la prima noastră ruptură și la o lungă despărțire.

Am făcut eforturi să-mi revin. Fuseseră o mie de motive de tensiune până atunci. Nemulțumirea ei și, totodată, dorința ei de dominare ieșiseră continuu la suprafață. Dar niciodată niciodată niciodată nu se străduise atât de explicit să mă umilească. Am renunțat la ieșirile mele la mezelărie. Deși îmi plătise cărțile pentru școală, deși făcuseră acel pariu al nostru, nu m-am dus să-i spun că fusesem promovată cu note de opt și doi de nouă. Am început să lucrez, imediat după terminarea școlii, într-o librărie de pe strada Mezzocannone și am dispărut din cartier fără să-o anunț. Amintirea tonului sarcastic din seara aceea, în loc să se atenueze, a devenit gigantic, și, de asemenea, ranchiuna mea a devenit tot mai viguroasă. Mi s-a părut că nimic n-ar putea justifica ce-mi făcuse. Nu mi-a venit niciodată în minte, cum se întâmplase în schimb cu alte ocazii, că simțise nevoia să mă umilească pentru a putea suporta mai ușor umilirea ei.

În curând am aflat că lăsasem o impresie bună la petrecere, și asta mi-a usurat detașarea. Hoinăream pe strada Mezzocannone în timpul pauzei de prânz când m-am auzit strigată. Era Armando, care se ducea să dea un examen. Am aflat că studia medicina și examenul era dificil, dar, înainte să dispară spre san Domenico Maggiore, s-a întreținut oricum cu mine, copleșindu-mă cu complimente și reîncepând să vorbească despre politică. Seara a apărut chiar la librărie, luase o notă bună, era fericit. Mi-a cerut numărul de telefon, am spus că n-aveam telefon; m-a întrebat dacă făceam o plimbare duminica următoare, i-am spus că duminica trebuia să-o ajut pe mama în casă. A început să vorbească despre America Latină, unde intenționa să meargă imediat după ce își lua diploma să-i îngrijească pe cei

săraci, să-i convingă să ia armele în mâini împotriva opresorilor și a ținut-o aşa mult timp, încât a trebuit să-l alung înainte ca patronul să se enerveze. În fine, eram bucuroasă pentru că, în mod evident, îi plăcusem și m-am arătat amabilă, dar nu disponibilă. Cuvintele Lilei oricum făcuseră rău. Mă simțeam prost îmbrăcată, prost pieptănată, cu un ton fals, ignorantă. În plus, odată cu terminarea școlii, fără Galiani, obiceiul de a citi ziarele se destrămase și, pentru că banii erau numărați, nu simțisem nevoie să le cumpăr dând din buzunarul meu. Astfel Napoli, Italia, lumea redeveniseră rapid o mlaștină cețoasă în interiorul căreia nu mă mai orientam. Armando vorbea, eu aprobat din cap, dar nu înțelegeam mai nimic din ce spunea.

A doua zi a fost o altă surpriză. În timp ce măturam podeaua librăriei, mi-au apărut în față Nino și Nadia. Aflaseră de la Armando unde lucram și veniseră înadins să mă salute. Mi-au propus să merg cu ei la film duminica următoare. A trebuit să răspund cum îi răspunsesem lui Armando: nu era posibil, munceam toată săptămâna și tata și mama în ziua de sărbătoare mă voiau acasă.

— Dar câțiva pași prin cartier poți să faci?

— Asta da.

— Atunci vom veni noi la tine.

Pentru că patronul m-a strigat pe un ton mai nervos ca de obicei — era un bărbat în jur de vreo șaizeci de ani, cu pielea feței care părea murdară, foarte irascibil, cu privirea depravată —, au plecat imediat.

Duminica următoare, dimineața târziu, m-am auzit strigată din curte și am recunoscut vocea lui Nino. Am apărut la fereastră, era singur. Am încercat în câteva minute să mă fac prezentaabilă și, fără măcar să-i spun mamei, fericită și totodată neliniștită, am alergat jos. Când l-am avut în față, n-am mai avut aer.

— N-am decât zece minute, am spus gâfâind, aşa că n-am ieșit să ne plimbăm pe șosea, am hoinărit printre blocuri.

Cum de venise fără Nadia? De ce bătuse tot drumul până acolo deși ea nu putea? A răspuns la întrebările mele fără să i le pun. Nadia avea în vizite niște rude ale tatălui ei și fusese obligată să rămână acasă. El venise până acolo ca să revadă cartierul, dar și ca să-mi aducă ceva de citit, ultimul număr dintr-o revistă care se numea *Cronache meridionali*. Mi-a întins fasciculul cu un gest încruntat, i-am mulțumit. Apoi a început, inadecvat, să vorbească rău despre revistă, astfel încât m-am întrebat de ce decisese să mi-o dăruiască.

— E schematică, a spus și a adăugat râzând: Ca Galiani și ca Armando.

Apoi a redevenit serios, a luat un ton care mi s-a părut de moș. A spus că-i datora foarte mult profesoarei noastre, că fără ea perioada liceului ar fi fost o pierdere de timp, dar că trebuia să fii în gardă, să fii atent cu ea.

— Defectul ei major, a subliniat, e că nu suportă faptul că poți avea o minte diferită de a ei. Ia de la ea tot ce-ți poate da, dar pe urmă mergi pe drumul tău.

Apoi a revenit la revistă, a spus că scria în ea și Galiani și, pe neașteptate, fără nicio legătură, s-a referit la Lila:

— Apoi, eventual, dă-i-o și ei s-o citească.

Nu i-am spus că Lila nu mai ctea nimic, că acum era doamna Carracci, că din fetița care fusese odinioară nu rămăsese decât răutatea. Am ocolit subiectul, am întrebat de Nadia, mi-a spus că va face o lungă călătorie cu familia, cu mașina până în Norvegia, și apoi va petrece restul verii la Anacapri, unde tatăl avea o casă de vacanță.

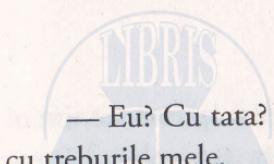
— O să te duci s-o vizitez?

— O dată sau de două ori, trebuie să învăț.

— Mama ta e bine?

— Foarte bine. Anul acesta se duce la Barano, s-a împăcat cu stăpâna casei.

— O să-ți petreci vacanța cu familia ta?

— Eu? Cu tata? Absolut niciodată. O să fiu la Ischia, dar cu treburile mele.

— Unde o să te duci?

— Am un prieten care are o casă la Forio: părinții i-o lasă toată vara și vom sta acolo să învățăm. Tu?

— O să muncesc pe Mezzocannone până în septembrie.

— Și de Sfânta Maria?

— Nu, de Sfânta Maria nu.

A zâmbit:

— Atunci vino la Forio, casa e mare: poate pentru două, trei zile vine și Nadia.

Am zâmbit emoționată. La Forio? La Ischia? Într-o casă fără adulți? Își amintea de Maronti? Își amintea că acolo ne sărutaserăm? Am spus că trebuie să mă întorc acasă.

— O să mai trec, a promis, vreau să aflu ce crezi despre revistă.

A adăugat cu voce joasă, cu mâinile îndesate în buzunare:

— Îmi place să vorbesc cu tine.

Cât vorbise, într-adevăr. M-am simțit mândră, m-a emoționat faptul că se simțise în largul lui. Am șoptit:

— Și mie, deși nu zisesem mai nimic și mă pregăteam să intru pe ușa blocului când s-a întâmplat ceva care ne-a tulburat pe amândoi.

Un urlet a tăiat liniștea dumincicală a curții și am văzut-o pe Melina la fereastră. Dădea din mâini încercând să ne atragă atenția. Când s-a întors și Nino să se uite, perplex, Melina a tipat și mai tare, un amestec de bucurie și neliniște. A urlat: „Donato“.

— Cine e? a întrebat Nino.

— Melina, am spus, îți amintești?

El s-a strâmbat stingherit.

— E supărată pe mine?

— Nu știu.

— Zice Donato.

— Da.

S-a întors din nou să privească spre fereastra de la care văduva se întindea, continuând să strige numele acela.

— Îți se pare că semăn cu tata?

— Nu.

— Sigur?

— Da.

A spus nervos:

— Plec.

— E mai bine.

S-a îndepărtat cu pas vioi, umerii curbați, în timp ce Melina îl striga tot mai tare, tot mai agitată: Donato, Donato, Donato.

Am fugit și eu, m-am întors acasă cu inima bătându-mi cu putere și cu o mie de gânduri învălmășite în cap. Nino n-avea nici măcar o trăsătură care să-l apropie de Sarratore: nici statura, nici chipul, nici comportamentul, nici vocea sau privirea. Era un fruct neobișnuit, foarte dulce. Cât era de fascinant cu părul acela lung și ciufulit. Cât era de străin oricărei alte forme masculine: în întregul Napoli nu era nimeni care să-i semene. Și mă stima, chiar dacă eu trebuia încă să merg în clasa a treia de liceu, iar el era la facultate. Făcuse drumul până în cartier duminica. Își făcuse griji pentru mine, venise să mă pună în gardă. Voise să mă anunțe că Galiani era frumoasă și bună, dar avea și ea defectele ei, și, până una alta, îmi adusese fasciculul acela, convins că sunt în stare să-l citesc și să-l discutăm. Ajunsese chiar să mă invite la Ischia, la Forio, de Sfânta Maria. Lucru imposibil de concretizat, nu era o invitație reală. El însuși știa bine că părinții mei nu erau ca ai Nadiei, nu m-ar fi lăsat niciodată să mă duc; și totuși, mă invitase oricum, pentru că în cuvintele rostite am auzit alte cuvinte nerostite, ca: *țin să te văd, cât mi-ar plăcea să revenim la discuțiile noastre din Port, de pe plaja Maronti.* Da, da, am auzit

În mintea mea, și mie mi-ar plăcea, vin la tine, de Sfânta Maria
am să fug de acasă, să se întâmpile ce trebuie să se întâmpile.

Am ascuns revista printre cărțile mele. Dar seara, cum
m-am băgat în pat, m-am uitat la cuprins și am tresărit. Era
un articol semnat de Nino. Un articol de-al lui în fasciculul
acela cu un aspect foarte serios: aproape o carte, nu revistuță de
studenți, gri și neîngrijită, în care îmi propusese cu doi ani în
urmă să public rezumatul meu împotriva preotului, ci pagini
importante scrise de oameni mari pentru oameni mari. Și
totuși, iată-l acolo, pe Antonio Sarratore, cu nume și prenume.
Și eu îl cunoșteam. Și era doar cu doi ani mai mare decât mine.

Am citit, am înțeles puțin, am recitat. Articolul vorbea des-
pre Programare cu majusculă, de Plan cu majusculă și era scris
într-un mod complicat. Dar era un fragment al inteligenței
lui, un fragment al persoanei lui pe care, fără să se laude, mi-l
dăruise mie.

Mie.

M-au năpădit lacrimile, am pus deoparte revista abia
noaptea târziu. Să-i vorbesc Lilei despre ea? Să i-o împrumut? Nu,
era un lucru al meu. Cu ea nu mai voiam să am relații
autentice, doar salut, discuții vagi. Nu știa să mă aprecieze.
Alții, în schimb, știau: Armando, Nadia, Nino. Ei erau pri-
etenii mei, ei trebuiau să fie confidenții mei. Văzuseră în mine,
imediat, ceea ce ea se grăbise să nu vadă. Pentru că avea privirea
cartierului. Era capabilă să privească doar ca Melina care, fere-
cată în nebunia ei, îl vedea pe Donato în Nino, îl confunda cu
fostul ei amant.

3 8 .

Inițial nu voiam să merg la nunta Pinucciei și a lui Rino, dar a
venit Pinuccia personal să-mi aducă invitația și, pentru că m-a